

SAKSFRAMLEGG

Til:
Universitetsstyret

Møtedato:
16.06.2016

Sak:

Innsats for kvalitet - forslag til et meritteringssystem for undervisning

Innstilling til vedtak:

1. Universitetsstyret takker arbeidsgruppa for rapporten og godt gjennomført arbeid.
2. Universitetsdirektøren bes om å sette i gang forsøk med et pedagogisk meritteringssystem basert på arbeidsgruppas forslag og enhetenes innspill. Forsøksordningen skal omfatte ett merittert nivå over basisnivået og gjennomføres over en periode på fem år.
3. Universitetsbiblioteket bes om å skissere prinsipper for samarbeid mellom Result og fakultetene. Det må fremkomme av forslaget hvordan UiT kan legge til rette for at fagpersoner kan få utviklet og dokumentert relevant universitetspedagogisk kompetanse ut fra de krav som meritteringssystemet legger opp til.

Innledning

I mars 2015 nedsatte UiT og NTNU en felles arbeidsgruppe som fikk i oppdrag å foreslå et meritteringssystem for undervisning ved de to institusjonene. Arbeidsgruppas rapport *Innsats for kvalitet – forslag til et meritteringssystem for undervisning ved NTNU og UiT* (vedlegg 1) ble ferdigstilt i februar 2016. Rapporten skisserer forslag til hvordan undervisningskompetanse kan konkretiseres og tillegges større betydning ved vurdering og tilsetting i stillinger. Den presenterer videre et helhetlig forslag for merittering av undervisning og hvordan slik merittering kan belønnes. I denne saken bes styret om å vurdere oppstart og gjennomføring av en forsøksordning basert på forslaget som er gitt i rapporten og innspillene som er mottatt gjennom den interne høringsrunden som er gjennomført ved UiT.

Begrunnelse

Fagpersonellens undervisningsoppgave er formelt sett likestilt med deres forskningsoppgave. Samtidig må det erkjennes at de verken har samme status eller tillegges samme vekt. Denne ubalansen forsterkes av dagens ordninger og belønningssystemer. Det er de vitenskapelige kvalifikasjonene som i all hovedsak vektlegges ved tilsetting og opprykk, det gis «forskningsfri», publikasjonspoeng m.v. Belønninger knyttet til undervisning har så langt vært få og gjerne i form av symbolske tiltak som undervisningspriser o.l. Erkjennelsen av denne ubalansen, sammen med en felles ambisjon om en markert styrking og synliggjøring av undervisningsoppgaven, er bakgrunnen for at UiT og NTNU gikk sammen om å utarbeide forslag til et meritteringssystem for undervisning ved de to institusjonene.

I *Strukturmeldingen* (Meld. St. 18, 2014-2015) ble UiTs og NTNUs initiativ og påbegynte samarbeid for å gjøre undervisning meritterende omtalt. Den ferdige rapporten *Innsats for kvalitet* har nå vekket nasjonal interesse. I *Tilstandsrapport for høyere utdanning 2016* står det blant annet

at «NTNU og UiT – Norges arktiske universitet har med rapporten *Innsats for kvalitet* markert at de ønsker et kraftig løft for prestisjen til undervisningen og den pedagogiske kompetansen». I et nylig møte mellom prorektorer for utdanning og studiedirektører ved UiT, UiB, UiO, NTNU, NMBU kom det klart fram at alle breddeuniversitetene og NMBU kommer til å trekke fram merittering av undervisning som et viktig moment i den kommende stortingsmeldingen om kvalitet i høyere utdanning (*Kvalitetsmeldingen*). Ikke minst er det viktig å merke seg at Norsk studentorganisasjon på sitt landsmøte i april 2016 vedtok en resolusjon om pedagogisk merittering. Den gir full støtte til ordningen som foreslås i rapporten *Innsats for kvalitet* og studentene mener dette skal innføres ved alle institusjoner.

Den nasjonale oppmerksomheten er en bekreftelse på at behovet for og utprøvingen av et pedagogisk meritteringssystem har forankring, støtte og legitimitet i sektoren. Det er derfor grunn til å tro at innføringen av et slikt system ved UiT og NTNU kan være begynnelsen på et arbeid med å realisere en meritteringsordning på nasjonalt nivå, med felles krav og kriterier både for pedagogisk basiskompetanse og merittert kompetanse. Erfaringene som gjøres ved UiT og NTNU vil i en slik sammenheng ha stor verdi i sektoren.

Kort om det foreslåtte meritteringssystemet

Arbeidsgruppa anbefaler at det i første omgang satses på en modell med ett merittert nivå over basisnivået og at ordningen omfatter alle fast ansatte universitetslektorer, førsteamanuenser og professorer i 50 % stillinger eller mer. Førstelektorer og dosenter inkluderes ikke i forslaget siden dette er stillinger som, etter arbeidsgruppas vurderinger, forutsetter en pedagogisk kompetanse på nivå med eller over de krav som foreslås stilt til merittert kompetanse.

I kriteriene som er foreslått er det lagt vekt på ansiennitet som underviser og erfaring fra undervisning på alle nivå, utøvelse av undervisningsoppgaven, pedagogisk lederskap, samt evne og vilje til å evaluere og utvikle egen undervisning. Videre må nivået som legges til grunn for merittert undervisningskompetanse være markert høyere enn for pedagogisk basiskompetanse, samtidig som det ikke bare skal belønne et fåtall med eksepsjonell kompetanse. Det er viktig at den treffer mange nok til at de aktivt kan påvirke og styrke undervisningskulturen ved institusjonen.

Arbeidsgruppa anbefaler også at det følger både belønninger og plikter med det å bli tilkjent merittert undervisningskompetanse. Det foreslås at det gis et varig lønnpåslag på tre lønnstrinn til den ansatte og det bør åpnes for at ansatte kan søke om egen utdanningstermin. Et engangsbeløp til instituttet den ansatte tilhører ligger også i forslaget.

Som grunnlag for å vurdere undervisningskompetanse foreslår arbeidsgruppa innføring av pedagogisk mappe som omfatter tre deler: egen refleksjon, uttalelser fra egen leder, kolleger, studenter eller andre og dokumentasjon av egen virksomhet. Hva som bør kreves av søknaden fremgår av kapittel 6 i rapporten. Det anbefales videre at vurderingen skjer i to faser, der søkerens pedagogiske kompetanse vurderes av en ekstern komite i første fase, mens det i andre fase avgjøres hvem som skal tildeles merittert undervisningskompetanse.

Enhetenes høringsinnspill

Rapporten ble sendt på høring til alle enheter ved UiT den 9. mars d.å., med høringsfrist 25. april d.å. Alle enheter har avgitt uttalelse, med unntak av Tromsø museum (fordi de ikke gir undervisning) og campus Harstad. De fleste enhetene er positive til arbeidet som er gjort og støtter intensjonen om en markert styrking av undervisningskvaliteten. De viser en positiv tilnærming til undervisning og læring, og har mange gode forslag og innspill som må vurderes og

inkluderes i det videre arbeidet med utforming av systemet. Det er imidlertid mange innsigelser mot at forslaget legger opp til at førstelektor og dosent *ikke* inkluderes i ordningen. Flere uttrykker en viss bekymring for at ordningen skal føre til økt byråkratisering og at det kan være uheldig for rekrutteringen til stillinger ved UiT dersom vi innfører strengere krav til dokumentasjon. I vedlegg 2 oppsummeres enhetenes innspill og svar på de spørsmål universitetsdirektøren spesielt ba om tilbakemelding på. Alle høringsuttalelsene er i sin helhet lagt ved i vedleggene 3-14.

Universitetsdirektørens vurderinger

Innføringen av et pedagogisk meritteringssystem ved UiT er et viktig og nødvendig virkemiddel i den helhetlige satsingen på fremragende utdannings- og undervisningskvalitet. Rapporten peker på flere sentrale forhold som underbygger behovet for å styrke undervisningsoppgaven. Universitetsdirektøren slutter seg til disse og vil spesielt trekke fram behovet for å bistå studentene i deres læring. Dette er langt større i dag enn tidligere og stiller krav til undervisernes pedagogiske kompetanse og evne til å legge til rette for aktiv læring, individuell oppfølging og veiledning.

UiT har i inneværende strategiperiode hele tiden vært klar på at undervisning skal fremmes og meritteres, og at det må følge med insentiver for å få dette til. Universitetsdirektøren vurderer det derfor slik at det i denne saken ikke er et spørsmål om UiT skal innføre et meritteringssystem for undervisning eller ikke, men hvordan dette kan gjøres på en måte som bidrar til å tydeliggjøre undervisningsoppgaven og styrke dens status, og til heving av kvaliteten i utdanning og undervisning. For å lykkes er det avgjørende at det etableres et meritteringssystem som har tillit internt ved UiT og i norsk høyere utdanning. Det er også avgjørende at systemet ikke medfører økt byråkrati, både med hensyn til administrasjon og til fagpersonalets arbeid knyttet til søknad og dokumentasjon. Dette kommer tydelig fram i høringsuttalelsene fra enhetene og universitetsdirektøren er helt enig i at dette er et viktig hensyn å ta, ikke minst sett i sammenheng med de pågående prosessene i ADM2020.

Universitetsdirektøren anbefaler at UiT setter i gang en forsøksordning der et pedagogisk meritteringssystem prøves ut over en periode på fem år. Ordningen bør i første omgang omfatte ett merittert nivå over basisnivået. Dette er i samsvar med anbefalingen som er gitt i arbeidsgruppas rapport. Med utgangspunkt i rapportens forslag og enhetenes høringsinnspill, må det utarbeides endelige kriterier for og dokumentasjon av merittert kompetanse og hvordan vurderingsordningen skal være. Det må også utredes nærmere hvordan førstelektor og dosent kan inkluderes i meritteringssystemet og hvilke krav og kriterier som skal gjelde for merittert kompetanse for de to stillingskategoriene. Hvorvidt tilkjent merittert status og tilhørende belønning skal være varig, eller om det skal gjennomføres re-akkreditering etter en viss tid må også vurderes. Universitetsdirektøren vil videre arbeide sammen med tjenestemannsorganisasjonene med sikte på å utvikle gode måter å belønne merittede undervisere på.

Enhetene har gitt mange og viktige kommentarer og innspill i sine høringsuttalelser. De har svart på de konkrete spørsmålene som ble stilt i høringsbrevet og flere har i tillegg gitt utfyllende kommentarer og betraktninger. Bare hovedtrekkene i dem er gjengitt i denne saken for å gi styret et inntrykk av hvordan rapporten og forslag til meritteringssystem har blitt mottatt. I det videre arbeidet må høringsinnspillene gås nøye gjennom og tas med i vurderingen når ordningen skal gjelde for forsøksperioden fastsettes.

Universitetsdirektøren anbefaler videre at forslag til forsøksordning legges fram for endelig godkjenning i styret før prosjektet lyses ut. I løpet av forsøksperioden skal det vurderes hva som

fungerer og hva som eventuelt ikke fungerer, og det skal gjøres evalueringer underveis og ved endt periode. Målet er at UiT etter fem år har fastsatt et permanent meritteringssystem for undervisning.

Å belønne meritterte undervisere og deres institutt vil medføre økte kostnader for universitetet og det må settes av penger til dette fra og med 2017. Universitetsdirektørens beregninger viser at det økonomiske omfanget vil være på inntil 20 millioner i en forsøksperiode på fem år. I beregningen er det lagt til grunn at inntil 15 ansatte tilkjennes merittert kompetanse hvert år og at disse belønnes med tre lønnstrinn. Det er imidlertid vesentlig å se på dette som en investering som vil gi universitetet økt inntjening over tid. Erfaringer fra *Program for undervisningskvalitet* viser at prosjekter som har fått fyrtårnmidler (*Fyrtårnprosjekter*) har kreert like mye eksterne midler som det UiT har tildelt prosjektene gjennom programmet. Midlene UiT tildeler for å fremme arbeidet med utdannings- og undervisningskvalitet, bidrar således ikke bare til å heve kvaliteten – de gir også økonomisk gevinst for universitetet. Gjennom en betydelig satsing på å heve både den pedagogiske kompetansen til våre undervisere og anerkjenne undervisningsoppgavens status, setter UiT studentenes læring i sentrum. Dette vil trolig gi effekter i form av økt studiepoengproduksjon, bedre gjennomstrømming og lavere frafall. Ved å ta undervisningsoppgaven på alvor kan UiTs omdømme styrkes, vi kan tiltrekke oss flere studenter og være en attraktiv arbeidsplass. Nærmere beregninger og avsetning av penger til prosjektet vil bli behandlet i budsjettsaken for 2017.

Et meritteringssystem må forankres på alle nivå i organisasjonen. Behovet for bistand fra Universitetsbiblioteket (UB) v/Result, spesielt i prosjektperioden der systemet skal finne sin form, fremheves i mange av høringsuttalelsene. Det presiseres også av flere at grunnlaget for å lykkes med å styrke undervisningsoppgaven og merittere de særlig gode underviserne, må legges i en styrking og utvidelse av alle sider ved arbeidet med pedagogisk basiskompetanse i høyere utdanning. Universitetsdirektøren anbefaler derfor at UB v/Result bes om å utrede nærmere samarbeid og samhandling med fakultetene med utgangspunkt i dagens tilbud innen pedagogisk basiskompetanse.

Lasse Lønnum
universitetsdirektør

Heidi Adolfsen
studiedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Hege Svendsen

Vedlegg:
1 Rapport fra arbeidsgruppa
2 Oppsummering av høringsuttalelser
3-14 Høringsuttalelser